

УДК 378:070.4+82-93

Миколаєнко Надія Миколаївна,

викладач кафедри видавничої справи,
редагування, основ журналістики та філології
Житомирського державного університету ім. І. Франка

***ПРЕЗЕНТАЦІЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНІХ РЕДАКТОРІВ ДИТЯЧИХ ОСВІТНІХ ВИДАНЬ У ПРОЦЕСІ
ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ***

У статті розглянуто модель формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки. Запропоновано структурно-функціональну модель у вигляді взаємопов'язаних елементів: соціального замовлення держави, мети на стратегічному та оперативному рівнях, компонентів, змісту, форм, методів, засобів, критеріїв, показників і рівнів сформованості професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань. Обґрунтовано необхідність впровадження спецкурсу "Професійна культура редактора дитячих освітніх видань", який розглядається як структурне ядро комплексу предметів.

Ключові слова: модель; результативний компонент; смислово-операційний компонент; спецкурс; формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань; цільовий компонент.

Постановка проблеми. В епоху інформаційних технологій, безперервного зростання потоку інформації виникає потреба оптимізації джерел її отримання, зберігання, трансляції та передавання знань новим поколінням. Особливої ваги окреслена проблема набуває у контексті підготовки майбутніх редакторів дитячих освітніх видань, оскільки рівень їх професіоналізму, професійної культури визначає якість освітнього видання, відповідно, забезпечує інтелектуальний розвиток підростаючого покоління, тобто прогресу суспільства. Вивчення досвіду роботи видавництва засвідчило, що на етапі переоцінки цінностей, створення нового культурного простору країни наявний рівень професійної культури редакторів дитячих освітніх видань як комплексного показника ефективності їх професійної діяльності не відповідає реальному потенціалу фахівців зазначеної галузі у розв'язанні актуалізованої проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі аспекти пошуку ефективних педагогічних умов формування професійної культури знаходимо в працях видатних педагогів (С. Вітвицька, О. Дубасенюк, С. Забрєдовський, О. Колосок та ін.); формування професійної культури в сучасній філософії освіти (І. Зязюн, В. Кремень, П. Саух, А. Андрійчук та ін.).

Концептуальні основи професійної підготовки майбутніх редакторів є об'єктом наукових інтересів Н. Вернигор, Ю. Єлісовенко, Н. Зелінської, А. Капелюшного, А. Мамалиги, Е. Огар, І. Побідаш, В. Різуна, В. Теремка, М. Тимошика та інших дослідників. Аналіз дисертаційних робіт засвідчує посилену увагу до проблеми формування професійної культури, її складових (А. Бичок, Т. Бугайова, Л. Висоцька, В. Костенко, Ю. Ситникова, Т. Спіріна та ін.) та історичних аспектів підготовки фахівців із видавничої справи та редагування (Т. Ус).

Визначення невіршених раніше частин загальної проблеми. Теорія і практика підготовки редакторів, зокрема формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки, є практично не розробленою та потребує всебічного комплексного вивчення, що вимагає створення якісно нової моделі її реалізації у вищих навчальних закладах. Останнє зумовлює мету статті – характеристика моделі формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки, спроектованої на основі власних науково-практичних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки передбачає забезпечення її повноти (підготовки до виконання усіх професійних функцій) та цілісності (готовності до самореалізації та самовдосконалення).

Одним із підходів до вирішення означеної проблеми є моделювання процесу формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань. Так, Д. Чернілевський вивчаючи проблему моделювання професійної діяльності виділяє ряд етапів її реалізації: виявлення типових завдань у ході навчально-наукового процесу, трансформація їх у навчально-виробничі завдання, вибір форм організації навчального процесу і методів навчання. На його думку, завдання моделювання полягає у встановленні відповідності між вимогами, пред'явленими до підготовки, і фактичним об'єктом професійних знань та умінь [5, с. 77], що, як показує аналіз науково-педагогічних джерел, відповідає вимогам дидактичного моделювання.

У зазначеному контексті, у ході розробки професійно-орієнтованих дидактичних моделей різними авторами виділяються такі їх структурні компоненти: мотиваційно-цільовий, формувально-процесуальний, результативно-оцінювальний компоненти [1, с. 10]; мотиваційний, інтелектуальний, емоційний, діяльнісний компоненти [2, с. 11]; ціле-мотиваційний; інформаційний; діяльнісний; емоційно-ціннісний та творчо-пошуковий компоненти [4, с. 10]; концептуальний, змістово-технологічний, оцінно-результативний [3, с. 9].

Розглядаючи проблему побудови моделі професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки пропонуємо визначити її через систему дій, основу яких складають етапи: визначення цілей

підготовки; організація діяльності, спрямованої на формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань; формування стійкої мотивації; створення професійного фону; творче застосування форм і методів підготовки; удосконалення навчального процесу з урахуванням удосконалення професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань. Тому шукана модель формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки включає такі структурні компоненти: цільовий, змістово-операційний, результативний (рис. 2).

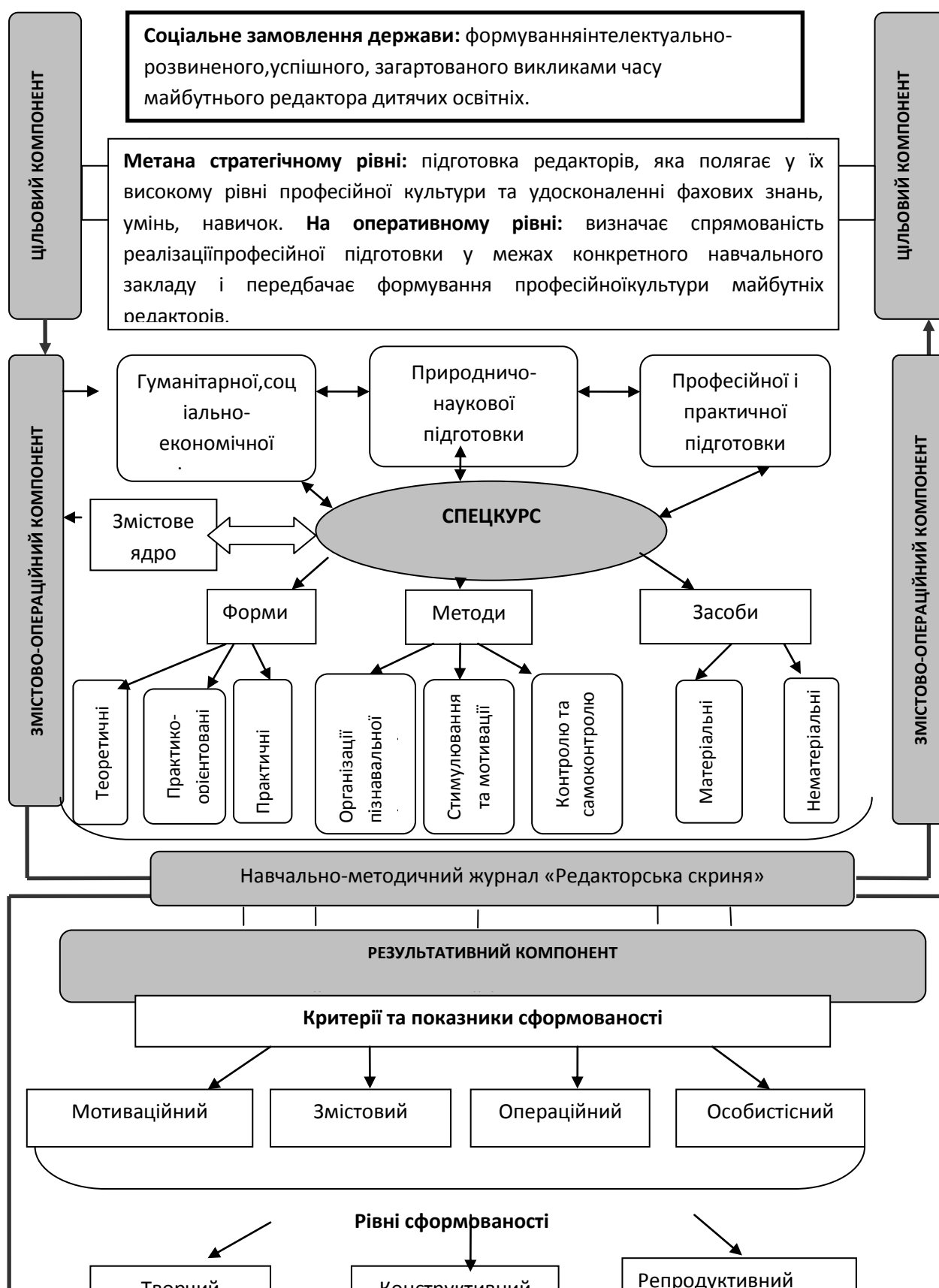

Рис. 2. Модель формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки

Представлена модель реалізує процес цілеутворення на двох рівнях: *стратегічному* (відбувається фахова інтерпретація суспільного замовлення і визначаються пріоритети формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань, що зумовлює переорієнтацію навчально-професійних завдань редактора в межах інформаційно-освітнього простору на удосконаленні професійної культури) та *оперативному* (передбачає конкретизацію стратегічної мети, реалізація якої представлена у розробленій моделі на основі навчального процесу в контексті її спрямованості щодо формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань). За таких умов, цільовий компонент моделі поєднує соціальне замовлення держави та мету, яка розроблена на основі професійних функцій редакторсько-видавничого профілю напряму підготовки 6.030303. "Видавнича справа та редагування" та 6.020303. Філологія (українська мова та література) спеціалізація: "Редагування освітніх видань".

Невід'ємним атрибутом формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки є змістово-операційний компонент моделі. Як показав аналіз, підготовка фахівців редакторсько-видавничого напряму на базі Житомирського державного університету ім. І. Франка (Навчально-науковий інститут філології та журналістики), включає три цикли підготовки: гуманітарної та соціально-економічної; природничо-наукової; професійної і практичної. Визначено, що дисципліни циклу професійної і практичної підготовки ("Вступ до спеціальності", "Основи редагування", "Коректура", "Режисура та архітектоніка видання", "Художнє оформлення видання", "Художньо-технічне редагування", "Журнальні видання", "Довідково-енциклопедичні видання", "Дитячі видання", "Навчальні видання", "Наукові та науково-популярні видання", "Художні видання") складають основу формування професійної культури майбутніх і забезпечують системою базових редакторсько-видавничих знань, формують основи професійної культури, що дає можливість вибору певних фахових напрямів у обраній професії, а також створює цілісну картину світу, сприяють оволодінню загальнолюдськими, соціально-моральними та естетичними цінностями, розвивають теоретичні знання й практичні уміння.

Узагальнюючий аналіз навчально-методичного комплексу видавничо-редакторського фаху ЖДУ ім. І. Франка показав, що базова підготовка майбутніх

редакторів, у межах досліджуваної проблеми, здійснюється у комплексному поєднанні вивчення дисциплін кожного із зазначених циклів підготовки. Однак, зміст навчальних дисциплін передбачає формування лише окремих проявів професійної культури; недостатня увага приділяється формуванню та розвитку цілісного уявлення про професійну культуру майбутніх редакторів. Разом із тим, відсутня конкретизація завдань і систематизація матеріалу у напрямі формування їх професійної культури. Ознайомлення з матеріалом, що спрямований на роботу з дитячими освітніми виданнями, пропонується лише студентам напряму підготовки 6.030303. "Видавнича справа та редагування" ("Дитячі видання", "Навчальні видання" (по 72 години кожен курс із звітною формою роботи – залік).

За таких умов, обґрунтовано необхідність упровадження спецкурсу "Професійна культура редактора дитячих освітніх видань", який розглядається як структурне ядро (стрижень) комплексу предметів, що спрямовані на формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань (табл. 1).

Таблиця 1.

Програма спецкурсу "Професійна культура редакторів дитячих освітніх видань"

№	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Практичні		Індивідуальна робота
			семінар	лабораторні	
1.	Теоретичні та практичні засади діяльності редакторів дитячих освітніх видань в умовах підвищення якості видавничої справи	2	2		1
2.	Культура та її значення у становленні й розвитку редакторського фаху	2		2	1
3.	Професійна культура редактора дитячих освітніх видань: структура і характеристика її складових	2	2	2	1
4.	Форми, методи і засоби формування професійної культури майбутнього редактора дитячих освітніх видань	2	4	2	1
5.	Професійна культура редактора дитячих освітніх видань та її специфіка у галузі поліграфії	2			
Разом		12	8	6	4

Зауважимо, що успішність формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки шляхом упровадження розробленого спецкурсу є різноманітні форми, методи й засоби навчання.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Запропонована модель є лише спробою вдосконалення професійної культури в контексті формування професійної культури майбутніх редакторів

дитячих освітніх видань і не претендує на вичерпність. Подальшу перспективу вбачаємо у розробці й реалізації на державному рівні цілісної концепції професійної культури редакторів дитячих освітніх видань.

Список використаних джерел та літератури

1. Бичок А. В. Формування культури професійного спілкування майбутніх фахівців міжнародного бізнесу і менеджменту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Алла Бичок. – Тернопіль, 2010. – 20 с.

2. Бугайова Т. І. Формування культури економічного мислення майбутніх географів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Тетяна Бугайова. – Ялта, 2011. – 22 с.

3. Ситникова Ю. В. Формування професійної культури майбутніх менеджерів на гендерних засадах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Юлія Ситникова. – Київ, 2013. – 20 с.

4. Спіріна Т. П. Формування професійної культури майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Тетяна Спіріна. – Житомир, 2009. – 19 с.

5. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності: навч. посіб., вид. 3-є, перероблене / Д. В. Чернілевський, М. І. Томчук, О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонова, В. І. Захарченко, О. В. Вознюк, Н. З. Сіранчук / за заг. ред. Д. В. Чернілевського. – Вінниця : Ніланд-ЛТД, 2012 с.

References

1. Bychok A. V. Formuvanniakulturyprofesiinohospilkuvanniamaibutnikhfakhivtsivmizhnarodnohobiznesu i menedzhmentu: avtoref. dys. nazdobuttianauk. stupeniakand. ped. nauk : 13.00.04 / AllaBychok. – Ternopil, 2010. – 20 s.

2. Buhaiova T. I. Formuvanniakulturyekonomichnohomyslenniamaibutnikhheohrafiv u protsesiprofesiinoipidhotovky: avtoref. dys. nazdobuttianauk. stupeniakand. ped. nauk : 13.00.04 / TetianaBuhaiova. – Yalta, 2011. – 22 s.

3. Sytnykova Y. V. Formuvanniaprofesiinoikulturymaibutnikhmenedzherivnahendernykhzasadakh: avtoref. dys. nazdobuttianauk. stupeniakand. ped. nauk : 13.00.04 / YuliiaSytnykova. – Kyiv, 2013. – 20 s.

4. Spirina T. P. Formuvanniaprofesiinoikulturymaibutnikhsotsialnykhpedahohiv u navchalno-vykhovnomu protsesivyshchohonavchalnohozakladu: avtoref. dys. nazdobuttianauk. stupeniakand. ped. nauk : 13.00.04 / TetianaSpirina. – Zhytomyr, 2009. – 19 s.

5. Chernilevskyi D. V. Metodolohiia naukovoi diialnosti: navch. posib., vyd. 3-ye, pereroblene / D. V. Chernilevskyi, M. I. Tomchuk, O. A. Dubaseniuk, O. Y. Antonova, V. I. Zakharchenko, O. V. Vozniuk, N. Z. Siranchuk / zazah. red. D. V. Chernilevskoho. – Vinnytsia : Niland-LTD, 2012. – 364 s.

Mykolajenko N. M.

PRESENTATION A MODEL FORMING THE PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE EDITORS CHILD'S EDUCATIONAL EDITIONS IS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL PREPARATION

In the article the model of forming of professional culture of future editors of child's educational editions is considered in the process of professional preparation.

It is offered structurally functional model elements: social order of the state, purpose, on strategic and operative levels, components, maintenance, forms, methods, facilities, criteria,

indexes and level of formed of professional culture of future editors of child's educational editions. Grounded necessity of introduction of the special course the "Professional culture of editor of child's educational editions", which is examined as a structural kernel of complex of objects.

Keywords: effective component; having a special purpose component; model; forming professional culture of future editors of child's educational editions; semantically operation component; special course.

Миколаенко Н. М.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ РЕДАКТОРОВ ДЕТСКИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ИЗДАНИЙ В ПРОЦЕССЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ПОДГОТОВКИ

В статье рассмотрена модель формирования профессиональной культуры будущих редакторов детских образовательных изданий в процессе специализированной подготовки. Предложена структурно функциональная модель в виде взаимозависимых элементов: социального заказа государства, целей на стратегическом и оперативном уровнях, компонентов, содержания, форм, критериев, показателей и уровней сформированности профессиональной культуры будущих редакторов детских образовательных изданий.

Обоснована необходимость внедрения спецкурса "Профессиональная культура редактора детских образовательных изданий", который рассматривается как структурное ядро комплекса предметов.

Ключевые слова: модель; результативный компонент; смысло-операционный компонент; спецкурс; формирование профессиональной культуры будущих редакторов детских образовательных изданий; целевой компонент.